

1839 : eerste trein in limburg

*Drie dagen feesten, dansen en smeren met
"Vive le Roi!", en 30 amen bier (6)*

Het eerste spoorwegstation van St.-Truiden stond dicht bij de Tiense steenweg dan het huidige en was ook veel kleiner. Bijgaande ets geeft een duidelijk beeld van de eerste terminus der lijn Landen-St.-Truiden, die reeds lang verdwenen is doch aan de buurt de naam « Oude Statie » heeft overgeleverd.

De feestelijke versiering van gebouw en omgeving kwamen tot hun volste recht op deze zonovergoten zondagnamiddag van 6 oktober 1839. Het was bijna vier uur. Koning Leopold I en zijn gevolg, die langs de weg van Tienen naar St.-Truiden waren gekomen, hadden reeds plaats genomen onder het vorstelijk paviljoen langs het spoor. Aan de overkant waren voor de officiële en genodigden twee tenten gebouwd, waarin het wemelde van bourgeois dametjes in kleurige toiletten. Daarachter verdrong zich in massa het « vulgum pecus ».

De koning was omringd door de ministers van Buiten- en Binnenlandse Zaken, Baron de Lamberts de Cortenbach, goeverneur van Limburg, meerdere officieren van het koningshuis, de militaire bevelhebbers van de provincies Limburg en Luik, alsmede verscheidene hoge functionarissen.

GETEMPERDE VREUGDE

Om vier uur precies stoomde de eerste trein het station binnen met enkele honderden genodigden. De minister van Openbare Werken, Gen. Evain en de hh. Teichmann, Vifquain en Masui stapten eveneens uit en begaven zich dadelijk naar het koninklijk paviljoen. Gouverneur Baron de Lamberts kreeg de gelegenheid de Limburgse provincieraadsleden aan de vorst voor te stellen met hun voorzitter de Pitteurs, die volgende welkomrede uitsprak :

Sire,

Met de dreigende uitvoering van het Verdrag der 24 Artikelen boven het hoofd, heeft de Limburgse provincieraad Uw Majesteit destijds gesmeekt, alle middelen uit te

hoopte en zo dierbaar verworven onafhankelijkheid ?

Maar houden we hiermee op, Sire. Laten we niet jammeren op deze dag van de vreugde. Laten we de aandacht van Uwe Majesteit niet afwenden van dit volk, dat met fierheid zijn vorst ziet deelnemen aan zijn feesten. Niettemin moeten we de regering dankbaar zijn, omdat ze het tijdstip van onze raadsvergadering heeft laten samenvallen met dit van de inhuldiging van de spoorlijn Landen-St.-Truiden. Hierdoor werden we in de gelegenheid gesteld niet alleen de noden en de preciaire situatie van deze provincie doch ook haar afhankelijkheid en toewijding te onderstrepen.

DE VISIE
VAN DE KONING

waaraan u mij hebt herinnerd en die ik nooit zal vergeten. Wie hieraan twijfelt, kent me niet. De grote politiek van Europa heeft ons de wet gespeld, ons allen, koning en volk. Ik kan u thans slechts onze eendracht aanbevelen, die onze kracht is en onze toekomst ».

Het was de aanwezigen duidelijk aan te zien, hoe deze woorden hun hart met hoop en voldoening vervulden. De blijken van instemming vanwege de provincieraadsleden lieten hierover geen twijfel. De h. Jaminé van Tongeren, uit wier mond in 1831 de bloedige woorden « Il a vendu ses frères » vielen, kon een opwelling van geestdrift niet bedwingen. Hij zette het koor « Vive le roi ! » in, dat door duizenden werd bijgetreden, zo lezen we in het verslag van L'Observateur.

BONTE FEESTVIERING

Het was na deze toespraak en een kort welkomwoord van burgemeester Gillis, dat de Koning zich de kondukteur Masson van Bruggen en Wegen liet voorstellen en hem omwille van zijn perfect toezicht op de werken zonder examen of zonder diploma « sous-ingénieur » benoemde.

Een stoet met meerdere harmonies, boogschutterskorpsen, militaire en burgerlijke autoriteiten begeleidde nadien de koning van het station naar het stadhuis. In de met boompjes en lampions versierde en bevlagde straten verdrongen zich duizenden kijkers, die zich, zoals het toen paste, hees « Vive le Roi ! » schreeuwden. Al deze lampjes zouden trouwens dezelfde avond nog worden ontstoken en een tover van dansende vlammetjes op de ge-

De h. Masui woonde als sekretaris-generaal van Openbare Werken de inwijding bij van de eerste trein Landen - St.-Truiden. Later werd hij de eerste directeur-generaal van onze spoorwegen.

hem met een speciale trein zou opwachten. St.-Truiden telde die dag zoveel bezoekers, dat velen geen logies konden vinden en in hun rijtuig of kar moesten overnachten. Degenen, die de kant van Tienen-Brussel uitmoesten en vernomen hadden dat een speciale trein in die richting zou vertrekken, verdrongen zich rond het station. De minister van Openbare Werken besloot dan ook zijn trein te verlengen. Toen hij om 21 uur te Tienen arriveerde met zijn heterogene lading en de situatie aan de vorst uitlegde, stamde deze onmiddellijk in en liet achteraan zijn berline nog bijhaken.

Alle rijtuigen waren verlicht

Uw Majesteit destijds gesmeekt, alle middelen uit te putten welke de vaderlands-liefde der Belgen ter beschikking van de regering stelde voor het behoud van de integriteit van ons grondgebied.

Ongetwijfeld heeft het niet van de Koning afgehangen, dat deze wens niet in vervulling ging. Het offer is thans gebracht. Aldus heeft men een kloof geslagen in een gemeenschap van belangen, van gewoonte- en familiebanden, die reeds een halve eeuw bestonden. Aldus heeft men het bestaan van velen op het spel gezet.

Nog pijnlijker wordt ons leed bij het zicht van de lege stoelen in onze raadszaal, waarop afgevaardigden hebben gezeteld van een volk, dat onverbreekbaar verbonden scheen met een nationaliteit welke het had helpen stichten. Om de ontmoediging te bannen, hebben we onze blikken dadelijk op de toekomst gericht en zijn we aan 't werk geslagen. Hier te St.-Truiden krijgen we al een eerste zonnestraaltje van hoop sedert de splitsing van onze provincie. Limburg werd verbonden met de spoorweg, met dit onmetelijk kommunikatienet dat een landje, nauwelijks zichtbaar op de kaart van Europa, heeft durven uitbouwen en realiseren nog voordat de debatten over zijn onafhankelijkheid waren afgesloten.

Onze agrarische handel en nijverheid zullen er beslist baat bij vinden. En wanneer dan de Belgen zich rond de troon zullen scharen, om aan de vorst hun toewijding te betuigen, dan zullen ook de Limburgers tussen hen kunnen staan. Het heeft geen belang, dat we voorlopig nauwelijks een mijl spoorlijn op ons grondgebied hebben. Het is immers niet ontgaan aan de wijsheid van Uwe Majesteit en aan de gedegen toewijding van de minister van Openbare Werken, dat een projekt, waarvan de uitvoering op zichzelf al de roem van een bewind uitstraalt, niet onvoltooid mag blijven en derhalve moet aansuren op een verlenging van dit spoor, om aan te sluiten op de kanalisatie van Limburg.

Geen enkele Belgische provincie heeft een grotere oppervlakte heidegronden dan het huidige Limburg. De mogelijkheid om voordeel te halen uit deze barre vlakte heeft menig ontginningsplan geïnspireerd, doch alles is blijven steken bij de reeds zo vaak beloofde kanalisatie van de Kempen. Is het ijdelè hoop de aanpak van deze werken te voorspellen? Vooral dan op onze dagen waarop onze speciale situatie ons toch wel recht geeft op de grootmoedigheid van onze landgenoten!

Als toch het nut en de noodzakelijkheid van nieuwe verkeersmiddelen zijn aangetoond, zullen dan de Koning en zijn regering hulp welgeren aan een provincie, die op zichzelf machteloos is, die veel geleden heeft en nog veel lijdt, omwille van België's zo ver-

DE VISIE VAN DE KONING

In zijn antwoord onthulde de koning zijn visie op de ontwikkeling van Limburg, een plan dat in onze moderne oren wel vreemd en archaisch moet klinken.

« Uw verklaring, dat het behoud van Limburg in zijn geheel voor België niet van mij heeft afgehangen, laat mij recht wedervaren. Het offer was voor mij even zwaar als voor u », aldus Koning Leopold I. « We hebben ons bij het onmogelijke moeten neerleggen, na reeds zoveel belangen te hebben gekompromitteerd, die nog moeilijk zullen te herstellen vallen. Nog verder gaan zou onze onafhankelijkheid zelf in het gedrang hebben gebracht. Hier rees voor mij een andere, een strenge plicht, die ik heb vervuld: het behoud en de redding van ons dierbaar vaderland.

Ik meen Limburg goed te kennen. In St.-Truiden ben ik slechts één keer geweest; dat was drie jaar geleden. Maar ik kwam vaak in de Limburgse en Antwerpse Kempen. Met u ben ik van oordeel, dat er veel te doen valt voor dit landsgedeelte, dat we misschien tot op het niveau van de overige gewesten kunnen tillen. Evenals u wacht ik thans met ongeduld op het resultaat van de studies welke ik hierover heb laten maken. Een systeem van bevoeiing en kanalisatie, gekombineerd met kleine spoorwegen en door paarden getrokken treinen, zoals in Henegouwen: dit wordt wellicht het projekt dat ik aan de toewijding en de welwillendheid van het parlement zal onderwerpen.

Ik kan niet besluiten zonder u nogmaals te betuigen, hoe diep ik ben getroffen geworden door de gebeurtenissen,

ontstoken en een tover van dansende vlammetjes op de gevels schilderen, terwijl op de grote markt een reeks multikolore en verlichte zuilen de economische vooruitgang moesten uitbeelden.

Een redakteur van « L'Indépendant » beschrijft dit feest als volgt:

« Ten stadhuize was de Koning de eregast van een banket met 70 genodigden. Hij kwam er om vijf uur toe en werd verwelkomd door zijn disgenoten, tussen wie ook Z. Exc. Mgr. Van Bommel, bisschop van Luik. Rechts van de Koning zat M. de Pitteurs, voorzitter van de provincieraad, en links de burgemeester Gilis van St.-Truiden. Tegenover hem hadden de drie aanwezige ministers en de bisschop plaats genomen. Op 't einde van het banket vroeg de voorzitter van de provincieraad toelating om een heil-dronk uit te brengen. Hij kreeg ze. Hij stond recht en met hem heel de vergadering, en hij riep: « Z. Majesteit sta ons toe te drinken op zijn gezondheid. Vive le Roi! »

De zaal denderde van de toejuichingen. Ondertussen stond de koning eveneens recht om het woord te nemen, doch het applaus verdubbelde nog. De vorst wachtte even en zei dan: « Ik ben onder de indruk, mijne heren, van uw onthaal. Ik zal hieraan een dierbare herinnering bewaren ». Hierop verliet hij de eetzaal en ging zich in een aanpalend vertrek even onderhouden met de ministers, de bisschop van Luik en de burgemeesters van Luik en Tienen.

Om 8 uur 's avonds deed burgemeester Gilis de Koning uitgeleide tot aan zijn rijtuig. Zoals overeengekomen reisde hij zo via de bestaande steenweg tot Tienen, waar de Minister van Openbare Werken

zijn berline nog bijhaken.

Alle rijtuigen waren verlicht en de wachtters langs het spoor waren voorzien van lantaarns. De doortocht door de tunnel (N.v.d.R. deze van Roosbeek die later instortte) was indrukwekkend. De ondergrond scheen wel verlicht.

Alles verliep als gesmeerd. De trein kwam om 23 uur te Brussel toe, vanwaar de koning dadelijk naar het kasteel van Laken vertrok. In het geheel verlichte St.-Truiden duurde het bal met zeer geanimeerde dansen van 22 uur tot een stuk in de morgen. Getuigen van die tijd schreven, dat het die avond snikheet was.

Volgens oude en nog steeds gangbare gewoonte staken ook de ingenieurs en aannemers van deze spoorlijn na volbrachte taak flink de benen onder tafel. Met hun zestig zatten ze in het « Hotel de L'Europe » aan een « brillant banquet » aan, « qui pouvait rivaliser de splendeur avec celui que la régence offrit au roi ».

Ter ere van zijn eerste trein heeft St.-Truiden nog drie dagen gefeest, boog geschoten, zakken gelopen, mastboom geklommen, concerten ingericht en beluisterd en gratis 30 amen bier en 1.642 broden verorberd. Over de deelname van de Harmonie van Leuven moeten de Truienaren zo opgetogen geweest zijn, dat de gemeenteraad in zitting van 15 november 1839 op voorstel van de h. Delgeur besliste, « de faire confectionner une médaille de la valeur d'environ cinquante francs pour offrir aux amateurs d'harmonie de Louvain, qui ont concouru à l'éclat de la fête de l'inauguration du chemin de fer ».

L. STERKEN

MORGEN:

(7) Tongeren en Hasselt in de ring om de zo gegeerde spoorlijn.

Dit is een gravure van het eerste, het « Oude Station » van St.-Truiden. Het was gelegen in de buurt van de huidige overbrugging tegen de Tienessesteenweg. Deze buurt heet in de volksmond nog het « Oud Station ».